

A nő értékéről.

Írta: Dr. DIENES VALÉRIA
(Befejezés.)

Szempont nélkül nincsen értékelés és a női nem értékelésének nagy általánosságban elfogadott s öntudatlanul is alkalmazott szempontja ebben a kérdésben fejeződik ki: mennyiben elégíti ki a nő a férfi vele szemben támasztott igényeit? Ugyanazok a tulajdonságok erénynek mondatnak, ha e követelések értelmében használódnak ki és hibáknak, ha ellenük irányulnak. A szimpátia erény, ha belőle folyólag a nő a férfi jólétének áldozza fel vagy legalább is rendeli alá magát, de bűn, ha a belőle merített képességekkel egyéni alkotásokra, maga választotta feladatokra, társadalmi munkára gondol. A részletek és közvetlenségek iránti érzék erény, ha a nő azt a férfi környezetének kellemsé tételére használja, de bűn, ha segítségével, valamely valóságot másként és talán bizonyos esetekben jobban lát meg, mint a férfi. A megmásíthatlan érzelmektől sugalmazott akarás erény, ha a férfi céljainak szolgálatában áll, de bűn, ha érdekeit veszélyezteti, szándékait gátolja.

Az egész felosztás értéke az alapvető szempont függvénye. Igaz-e ez a morális axióma, hogy a hű a férfi gyönyörűségére és szolgálatára van teremtve? Ebben a kérdésben futnak össze a feminizmus értékproblémáinak összes szálai. Igaz-e legalább csak annyi, hogy az asszonynak elsősorban ezeket az igényeket kell kielégítenie, és szabad egyéb feladatokat velük szemben elhanyagolnia? A feminizmus moráljának egyik sarkalatos elvét mondjuk ki, mikor e kérdésre nem-mel válaszolunk és a megtagadott axióma helyébe ezt a másikat tesszük: az asszony nem a férfiéért, hanem a jövő emberiségéért van teremtve. Az ő fejlődése dönti el az új nemzedékek sorsát. Az ő testi és szellemi élete alapozza meg az új emberiség testi és szellemi életét. Saját gazdagodásával közvetlenül tud új értékeket adni a fajtának. Kedélyvilágának hullámvásárai egész emberéletekben verődhetnek vissza a gyermekviselés nagy közösségén hatolva keresztül. Nemcsak testi, hanem lelki szervezete is a jövő emberének érdekeihez simul s a férfitársának nyújtott pillanatnyi élvezet csak eszköz valóságos feladatának teljesítésére.

Mihelyt ebből a szempontból nézzük a nőt, más értékelést fogunk fűzni összes tulajdonságaihoz. Más

erényeket, más hibákat fogunk felfedezni benne. Az anyaság szempontjából való értékelés, mely bár alárendelten, de mindég megvolt a köztudatban axiómának kezdődő érvényesítése. De míg ezt az axiómát ki akarjuk terjeszteni azokig a természetes határokig, melyeket a szoros társadalmi együttélés minden kultúrárlamban önként jelöl ki számára. Azt mondtuk ezzel, hogy a jövő nemzedékekért alkotott asszony a családon belül nem mérítheti ki munkakörét. Az anyaság nagy tőkéje holt tőke, ha egyszer felnőtt a gyermek s a gondozó, védő asszonyi kezek nem nyúlhatnak ki az otthon kapuján át a társadalmi élet minden rétegébe. A szellemileg és erkölcsileg felszabadított asszonyban ez az egyéni tőke társadalmi tőkévé gazdagodik, az anyaság emberszeretetté szélesül, nem divatos és sportszerű emberszeretetté, hanem valóságosan ható társadalmi erővé, mely szembe tud szállni a materiális erők, gazdasági kényszerek ellenállásával is. A nőknek az a kis csoportja, mely ma szellemileg a férfiakkal azonos képzéshez és politikailag velük egyenlő befolyáshoz jutott máris mindenhol megmutatta, hogy milyen társadalomformáló tevékenységekre képes az a morális erő, melyet bennük az elnyomatás eddig kiaknázatlanul hagyott. Ugyanezek az erők hevernek munkanélkül vagy abnormálisán szűk körre szorítottan a nők milliósában, akiket meg lehetne tanítani arra, hogy dolgozni nemcsak kézzel lehet, nemcsak a közvetlen környezetért, hanem ésszel, akarattal, összetartással sok emberre kiható távoli célokért is.

Nem akarunk a női egyéniség társadalmi és politikai értékesítésének nagy problémájához nyúlni. Csak egyszerű existencia-kérdést tettünk fel és azt akarjuk válaszolni rá, hogy van még keresnivaló az asszonyi lélek bányájában. Hibák és erények mögött találtunk az érc-erekre, melyeknek kiaknázását követeljük. A hibák és erények eltakarják őket az elfogult szemlélő előtt és azért nem hisz bennük mindenki, mert hajlandók vagyunk a nőfelszabadítás elgondolásakor a valóságos női tulajdonságok helyett azoknak hibákká torzított vagy erényekké idealizált értelmezéseit képzelni bele az események forgatagába. Amazokat nem akarjuk szóhoz juttatni, mert félünk káros következményeiktől, emezeket sajnáljuk a valóságban meghurcolni, mert félünk, hogy vesztenének eszményiségükből.

Pedig az események valóságos folyásába csak a valóságos asszony léphet be, nem annak külső szempontok alkalmazásával átformált, rontott vagy eszményített képe. Az ilyen félszeg elképzelések szülhetnek ellenérveket, ideiglenes ellenállásokat, de az események belső kényszerítésével szemben tehetetlenek. Az asszonyok többet akarnak dolgozni, mint eddig dolgoztak — ez, a feminizmus. Ez a család érdekében kiszélesített társadalmi és politikai munka fogja eldönteni értéküket. Ez a munka nem lesz sem teljes, sem, tökéletes, épúgy, mint ahogy nem az férfitársaiké sem. De minthogy fogvatkozásai és kiválóságai más csomópontok körül fognak csoportosulni, természetes munkamegosztódás alakul ki majd a férfi és női munka között, melyben egymás tökéletlenségeit sok tekintetben fedezni, sőt kompenzálni fogják. Nem lesz e felszabadításból sem világmegmentés, sem ideális emberiség. Csak egy lépés tevődik vele, a mostaninál egészségesebb, gazdagabb, képzetesebb emberiség felé, több lehetőségünk lesz az életjobbításra, mert elzárt és kihasználatlan erőforrások szabadulnak fel, melyeken új és szélesebb körű munkát végezhet a társadalmi élet kiválasztó tevékenysége.